

ГЕНЕРАЛ МИЛОЈКО ЛЕШЈАНИН (1830-1896) – КОНДУИТ ЛИСТА

-прилог биографији-

Апстракт: *Генерал Милојко Лешјанин (1830-1896), један од најзнаменитијих српских официра друге половине XIX века, за време своје дуге каријере, био је на најодговорнијим војним дужностима, како у мирнодопским, тако и у ратним приликама. У другом српско-турском рату 1877/1878. године командовао је српским трупама за ослобођење Ниша, због чега је великим словима уписан у историју овог града.*

Кључне речи: *Милојко Лешјанин, генерал, српска војска, други српско-турски рат 1877/78. године, ослобођење Ниша, војна историја*

*Генерал Милојко Лешјанин
(1830-1896)*

Међу знаменитим и помало заборављеним српским официрима XIX века посебно место заузима генерал Милојко Лешјанин (1830-1896.). Његова успешна официрска служба била је не само обогата ратним и дипломатским ангажм-нима, него и високим мирнодопским дужностима: професора и управника Војне академије, преко двоструког мандата министра војног до дугогодишњег председника Друштва црвеног крста.

Рођен у угледној породици⁴⁵⁰ која је дала Србији више високих чиновника и официра, пристојног образовања и ношен родољубивим осећањима, одлучује да упише, тек основану, Артиљеријску школу, потоњу Војну академију. Тако је постао питомац I класе ове највише војно-образовне установе у Кнежевини Србији.

Професионална каријера Милојка Лешјанина до краја 1878. године, може се пратити из Кондуит листе за поменуту годину. Овај важан документ, који се чува у Архиву Војно-историјског института, представља оцену официра за 1878. годину и састављен је према „Правилу за кондуитисање” из 1873. године. Захваљујући одредби да оцењивани официр сам попуњава све рубрике, сем оних предвиђених за оцену личних својстава, Лешјанин нам је оставио драгоцене податке о свом школовању, посетама војним маневрима страних армија, учешћу у ратовима Србије за независност 1876-1878. године, дипломатским активно-стима, кретању у служби, унапређењима и одликовањима.

---

⁴⁵⁰ Његов рођени брат Рајко Лешјанин (Лешје, 1826-Беч, 1872.), био је професор и ректор београдског Лицеја, министар правде и највиђенији правник свог времена. Милојков стриц Стојан Јовановић Лешјанин (Кушиљево, 1796-Београд, 1866.), био је у време Уставобранитеља саветник и министар, док су браћа од стрица Милосав (Лешје, 1822-Београд, 1883.), као члан Апелационог суда и Милоје Лешјанин (Лешје, 1830-Београд, 1867.), начелник Министарства иностраних дела, заузимали висока места у чиновничкој хијерархији. Н. Станојловић, „Браћа Лешјанин”, рукопис у својини аутора.

Од 1881. године за кондуит листе официра прописан је нов образац, који је предвиђао само кратке личне податке, поред оцена. Због тога ова кондуит листа генерала Лешјанина, представља много више од службеног документа једног високог српског официра из друге половине претпрошлог века.⁴⁵¹

Оцена официра

Чин и звање: Генерал, командант Тимочког кора

Име и презиме: Милојко Лешјанин, син Радована Јовановића из Лешја, био трговац, умро у Параћину 1866. године⁴⁵²

Одакле је: Из села Лешја, среза параћинског, окружја ћупријског

Које је вероисповеди: Православне

Када је рођен (дан, месец, године): 15. фебруара 1830. године

Је ли ожењен, има ли, колико и какве деце: ожењен Емилијом⁴⁵³, ћерком почившег Платона Симоновића, државног руског саветника, рођеног у Каменици, у Срему. Има

---

⁴⁵¹ Архив ВИИ, П-14, к.22, с.3; *Сборник закона, уредаба и осталих војних прописа*, Београд 1879, стр. 261-275; *Службени војни лист*, бр. 43, Београд, 14. октобар 1881, стр. 967

⁴⁵² Радован Јовановић Лешјанин (Лешје, 1798-Параћин, 1866.) и његова супруга Јелица, осим синова Рајка и Милојка, имали су кћер Стевану, удату за Јована Миленовића, терзију из Параћина. Стеванин син и Милојков сестрић Светозар Миленковић (Параћин, 1850-Јагодина, 1910.), био је пешадијски капетан I класе.

⁴⁵³ Емилија Лешјанин, рођена Симоновић (Одеса, 1843-Прокупље, 1913.), оснивач и председник многих хуманитарних удружења у Прокупљу.

једног сина Љубомира⁴⁵⁴, рођеног 17. фебруара 1861. године

Какве језике говори и накојим језицима чита и пише: Говори немачки и француски, разуме и руски језик

Какве је науке и где слушао, и има ли за то документа: Свршио основну школу у Туприји и Параћину, 4 разреда гимназије у Београду и петогодишњи курс Војне академије у Београду.⁴⁵⁵ Сва документа налазе се при Војној академији.

Кад је у војну службу ступио (дан, месец, година): 6. септембра 1849. године

Шта је пре тога био: Ученик београдске гимназије

Je ли кад из војске излазио, за што, и чиме се за то време занимао, и колико је свега изван војне службе провео: Није из војске излазио

Je ли кад у којој страниј држави науке слушао, или у страниј војсци служио, у ком роду војске или војној струци: Две године је био у ратној Академији у Берлину; служио при II гардијском пионирском батаљону и при пешачком гардијском пуку Keizer Franz; био на служби при великом генералштабу пруском 1 годину и 6 месеци и радио поред тактичких упражњења и на премеравању топографском пруске државе; извршио путовање са питомцима ратне академије у циљу обучавања у генералштабним пословима. Присуствовао упражњенима и маневрима пруске војске код Кобленца и другим местима од 1855. до 1859. године и аустријске војске код Брука 1868. године и руске војске код Петрограда 1875. године

Je ли кад у војни био: За време бомбардовања и пушчане борбе у Београду 1862. године командовао са трупима у вароши⁴⁵⁶; за време француско-немачког рата 1870. присуствовао опсади Меца и испаду француске војске 31. августа и опсади Штрасбурга.

У првом рату за ослобођење 1876. командовао Тимочком војском и управљао одбраном источног дела Србије против Осман-паше, и борбама 21, 22 и 30. јуна на Зајечару и 24. јула на Грљану; командовао левим крилом војске у бици на Великом Извору 6. јула.

---

⁴⁵⁴ Љубомир М. Лешјанин (Београд, 17. фебруар 1861-Београд, 21. јун 1933.), коњички пуковник у пензији и његова супруга Даринка (1868-1942.) нису имали деце. Основали су задужбину под њиховим именом, из чијих су се прихода школовала сиомашна деца из Лешја и Прокупља, као и награђивали најбољи дипломци на Војној академији и Правном факултету. Осим тога, већи део свог приличног иметка Лешјанини су поклонили многим хуманитарним и социјалним установама и удружењима. Вила породице Лешјанин у Крунској бр. 9 у Београду, у којој су умрли стари генерал Милојко и његов син – јединац пуковник Љубомир, одузета је 1959. године од стране државе. Данас се у вили Лешјанина налази амбасада Исламске републике Иран.

⁴⁵⁵ Артиљеријску школу завршио је 11. октобра 1855. године, као други у рангу, од десет питомаца I класе (генерације), поставши инжењеријски потпоручник. *Споменица педесетогодишњице Војне академије 1850-1900*, Београд, б.г., стр. 121

---

⁴⁵⁶ Ж. Ђорђевић, *Чукур-чесма 1862. Студија о одласку Турака из Србије*, Београд 1983, стр. 91, 112, 177, 202, 266; Исти, *Српска народна војска. Студија о уређењу народне војске Србије 1861-1864*, Београд 1984, стр. 63, 66

У другом рату 1877/78. као командант Моравског кора управљао опсадом Ниша, а по паду овог града операцијама трупа Моравског и Тимочког кора, сходно операционом плану Врховне команде против Хасиф-паше у правцу Косова поља. Лично управљао борбама: при ослобађању Ниша; 11. јануара 1878. на висовима Соколске планине; 15, 19 и 22. јануара против Турака на Самокову.⁴⁵⁷

Слат је почетком 1878. у изванредну мисију главнокомандујућем руске војске великом кнезу Николају⁴⁵⁸ у Сан-Стефану и руском цару Александру⁴⁵⁹ у Петроград.⁴⁶⁰

У првом рату одликован Таковским крстом, у другом рату Златном медаљом за храброст, Таковским крстом III степена са

звездом, руским орденом Св. Станислава II степена с мачевима и звездом. У 1875. години обдарен у Петрограду орденом Св. Ане II степена, а у 1877. години од румунског кнеза⁴⁶¹ у Букурешту орденом Румунске звезде II степена из политичког призрења. Приликом заузећа Ниша добио захвалу од кнеза Милана.⁴⁶²

Је ли кад и за што осуђиван:
Није

Оцена личних својстава (какве је способности стручне и уопште; Какав је у вршењу службе; Какав је економ у приватним својим пословима; Каког је владања и понашања у служби и ван службе):
Врло добре је способности, снажан и способан, тачан, ревностан, одличан у вршењу службе.

Кад је у које чинове и званија поступао: каплар-9. јануар 1850.; поднаредник-15. децембар 1850.; наредник-5. септембар 1853.; потпоручник-11. октобар 1855.; поручник-27. мај 1859.; капетан II класе-27. јануар 1861.; капетан I класе-26. октобар 1862.; мајор-1. јануар 1869.; потпуковник-1. јануар 1873.; пуковник-4. јануар 1875.; ђенерал-8. март 1878.

-професор Артиљеријске школе-27. мај 1859.;

-управник Артиљеријске школе-22. септембар 1865.;

-начелник опште-војног одељења Министарства војног- 7. новембар 1868.;

⁴⁵⁷ П. Опачић-С.Соко, *Српско-турски ратови 1876-1878*, Београд 1981, стр. 30, 52-53, 70-78, 104, 206, 209, 245, 258-259; Д. М. Петровић, *Борбе у Топлици 1877-1878*, Београд 1979, стр. 20, 22-23, 28, 153, 165-166, 174-175, 193, 200, 204, 212, 221; *Рат Србије са Турском за ослобођење и независност 1877-78. године*, Београд 1879, стр. 14, 69-77, 162-167; Ч.

Попов, *Србија 1868-1878*, Историја српског народа, V-1, Београд 1981, стр. 383, 385, 402-403, 406-408

⁴⁵⁸ Николај Николајевич Романов (1831-1891.), велики кнез, брат цара Александра II, командант руске војске у Бугарској

⁴⁵⁹ Александар II Николајевич Романов (1818-1881.), руски цар (1855-1881.)

⁴⁶⁰ О дипломатској активности Милојка Лешјанина опширније у: В. Стојанчевић, *Мисија генерала Милојка Лешјанина у Сан-Стефану пред закључење руско-турског уговора 1878. године*, Годишњак града Београда, XXIV, Београд 1977, стр. 115-125; Исти, *Србија и Бугарска од Санстефанског мира до берлинског конгреса*, Београд 1986, стр. 168-171, 203, 208; Исти, *Српски народ у Старој Србији у Великој источној кризи 1876-1878*, Београд 1998, стр. 247-260

⁴⁶¹ Карол I Хоенцолерн (1839-1914.), румунски кнез (1866-1881.) и краљ (1881-1914.)

⁴⁶² Милан Обреновић (1854-1901.), српски кнез (1868-1882.) и краљ (1882-1889.)

-министар војни-2. април 1873.
-управитељ Артиљеријске школе-
23. мај 1874.;
-командант стајаће војске-22.
август 1875.;
-командант Тимочке дивизије и
почасни ађутант кнеза Милана-10.
март 1876.;
-главно-командујући Тимочке
војске-17. јун 1876.;
-командант Моравског кора-18.
Децембар 1876.;
-командант Тимочког кора-6.
октобар 1878.⁴⁶³

*Заслужује ли препоруку: -
Примедба: -*

К. Повер. К. 5.
Кондуитирао га:
28. децембар 1878.
Министар војни
Београд

потпуковник
(АВИИ, П-14, к. 22, с. 3)
Јов. Мишковић⁴⁶⁴

---

⁴⁶³ Управитељ Војне академије био је у три наврата, од 22. септембра 1865. до 1. октобра 1868. године, потом од 23. маја 1874. до 10. октобра 1875. и од 9. јуна до 1. новембра 1880. године. Са прекидима, од 28. априла 1859. до 1. новембра 1880. године, био је и професор Војне академије за следеће предмете: Тактика, Стратегија, Генералштабни послови, Војна администрација, Пешачки егзерцир и Правила службе. *Споменица педесетогодишњице...*, стр. 85, 90; Министар војни, први пут, био је од 2. априла до 22. октобра 1873. године, а други пут, од 21. октобра 1880. до 12. фебруара 1882. године. Љ. Поповић-М. Милићевић, *Министри војни Кнежевине и Краљевине Србије 1862-1918*, Београд 1998, стр. 47-48

⁴⁶⁴ Јован Мишковић (1844-1908.), генерал, министар војни, председник Српске академије наука, војни писац

Наведена кондуит листа даје пресек официрске каријере Милојка Лешјанина до 1878. године. Његова даља професионална биографија може се укратко представити на следећи начин. У току 1879. године био је начелник Главног генералштаба, а од 21. октобра 1880. године до 12. фебруара 1882. године, по други пут, нашао се на положају Министра војног. Од 1882. до 1885. године поново је начелник Главног генералштаба, с тим да је, паралелно, од 1883. до 1884. године био и командант Активне војске. У српско-бугарском рату 1885. године био је и командант Тимочке војске, да би се 1886. године поново нашао на месту начелника Главног генералштаба и почасног ађутанта краља Милана Обреновића. Током 1887. године краће време је био командант Београда, а потом и инспектор пешадије Активне војске. Пензионисан је, по сопственој молби, 27. априла 1888. године.

И као пензионер обављао је доста дужности, почев од канцелара краљевских ордена, преко места председника Савеза стрељачких дружина до дугогодишњег мандата председника Друштва Црвеног крста Краљевине Србије (1888-1896.). На том положају га је затекла смрт.

Генерал Милојко Лешјанин умро је 15. фебруара 1896. године у Београду и сахрањен, уз војне почасности, на Новом гробљу.⁴⁶⁵

---

⁴⁶⁵ М. Ђ. Милићевић, *Додатак Поменику од 1888. Знаменити људи у српскога народа који су преминули до краја 1900*, Београд 1901, стр. 81-83; М. Милићевић-Љ. Поповић, *Генерали војске Кнежевине и Краљевине Србије*, Београд 2003, стр. 128